

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**кафедра національної безпеки (сфера прикордонної діяльності) та
управління
факультету підготовки керівних кадрів**

СИЛАБУС

**НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВБ 04В «ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА»**

Хмельницький - 2020

Навчальна дисципліна «Інформаційна політика та інформаційна безпека» вивчається на другому (магістерському) рівні вищої освіти у галузі знань 25 Військові науки, національна безпека, безпека державного кордону зі спеціальності 256 Національна безпека (сфера прикордонної діяльності) для підготовки офіцерів оперативно-стратегічного рівня Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ).

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Для цілей силабуса терміни вживаються у такому значенні:

автономність і відповідальність – здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності;

знання – осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами (вимогами);

кваліфікаційний рівень – структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня;

компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості;

комунікація – взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

результати навчання – компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання;

уміння – здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів).

В межах курсу підготовка офіцера-керівника оперативно-стратегічного рівня здійснюється шляхом надання знань, вироблення вмін та формування практичних навичок необхідних для виконання обов'язків на посадах керівного складу ДПСУ, формування здатності розв'язувати складні завдання і проблеми прикордонної діяльності у галузі національної безпеки, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, інтегрування знань різних сфер національної безпеки, автономне прийняття рішень в складних і непередбачуваних умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог, що потребує застосування нових підходів і прогнозування, створення відповідної бази для подальшого професійного становлення та самовдосконалення з урахуванням конкретних потреб ДПСУ.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

Всього 5 кредитів (150 годин): 52 години аудиторної роботи, 48 годин індивідуальної роботи, 50 годин самостійної роботи.

МЕТА КУРСУ – формування професійної компетентності, достатніх для виконання функціональних обов'язків за відповідними посадами.

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ – надати слухачам теоретичні знання, практичні уміння і навички з державної інформаційної та комунікативної політики органів

охорони державного кордону, оволодіння основними теоретичними положеннями у галузі інформаційної безпеки держави, безпеки інформаційних технологій та базовими засадами забезпечення інформаційної безпеки України.

Результати навчання:

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у слухачів наступних програмних компетентностей:

А) загальні компетентності:

- ЗК-1 здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК-2 знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК-4 навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК-5 здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК-6 здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК-7 здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК-8 здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня;
- ЗК-9 цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- ЗК-10 здатність працювати в міжнародному контексті;

Б) фахові (спеціальні) компетентності:

ФК-1 здатність до узагальнення практики застосування законодавства з питань, що належать до компетенції ДПСУ та інших складових сектору безпеки і оборони України, розробки пропозицій, спрямованих на його вдосконалення;

ФК-3 здатність до стратегічного планування розвитку ДПСУ;

ФК-6 здатність до організації здійснення розвідувальної, контррозвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України;

ФК-7 здатність до компетентної комунікації з суб'єктами забезпечення національної безпеки, виконання координаційних функцій, налагодження стратегічних комунікацій з громадськістю з питань, які відносяться до компетенції ДПСУ.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення слухачами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Розробляти та організовувати опрацювання проектів міжнародних договорів, законів України, постанов, програм, концепцій, стратегій, а також пропозицій до них з питань, що належать до компетенції ДПСУ на основі законодавчої техніки, методології системного аналізу та правил правотворчого процесу. Оцінка досягнення результату здійснюється за рівнем теоретичних знань щодо розвитку нормативно-правового забезпечення діяльності ДПС України з питань інформаційної політики та оцінювання її відповідності стану обстановки.

ПРН 2. Розробляти та організовувати опрацювання нормативних документів (щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні), які відносяться до управлінських функцій центрального органу виконавчої влади та територіальних органів, що реалізують державну політику у сфері охорони державного кордону. Оцінка досягнення результату здійснюється за результатами теоретичних знань щодо оцінки стану інформаційної політики щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та рівня здатності організовувати діяльність структурних підрозділів ДПС України під час поточного і стратегічного планування оперативно-службової діяльності з питань інформаційної політики.

ПРН 3. Готувати та організовувати опрацювання інформаційно-аналітичних матеріалів, доповідей та інших службових документів відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів та на підставі аналізу статистичних даних щодо діяльності і розвитку ДПСУ, реалізації державної політики у сфері охорони державного кордону. Оцінка досягнення результату здійснюється за рівнем теоретичних знань основних законопроектів у сфері інформаційної політики України та електронного врядування, які діють та перебувають на розгляді

Верховної Ради України, здатності опрацювати інформаційно-аналітичні матеріали, доповіді та інші службові документи у сфері інформаційної політики відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів.

ПРН 9. Приймати рішення та здійснювати управління органами (структурними підрозділами) ДПСУ в умовах загострення воєнно-політичної обстановки. Оцінка досягнення результату здійснюється за результатами теоретичних знань та практичних навичок щодо здатності працювати у команді, брати участь у спільному прийнятті рішень щодо застосування органів охорони державного кордону в умовах загострення воєнно-політичної обстановки, зокрема з питань інформаційної політики, інформаційної та кібербезпеки.

ПРН 10. Формувати та підтримувати ефективну взаємодію з органами виконавчої влади, громадськістю, державними і недержавними інституціями, військовими формуваннями та правоохоронними органами в інтересах захисту державного кордону, використовуючи сучасні технології (інформаційні, комунікативні, управління конфліктами тощо). Оцінка досягнення результату здійснюється за рівнем теоретичних знань щодо спроможності надання консультативної допомоги громадянам, представникам органів влади, громадських організацій з питань впровадження демократичного контролю за діяльністю ДПС України, які відносяться до власної компетенції, організувати інформаційно-комунікаційну взаємодію, використовувати у своїй діяльності можливості надання електронних консультацій з громадянами.

ПРН 15. Уміти представляти ДПСУ на міжнародному, регіональному та національному рівнях, а також презентувати для широкого загалу результати її діяльності. Оцінка досягнення результату здійснюється за рівнем теоретичних знань щодо основних положень політики забезпечення інформаційної безпеки, технологічних, організаційних та політичних аспектів підготовки та здатності представляти ДПС України на міжнародному, регіональному та національному рівнях, використовувати можливості електронних державних послуг України та Євросоюзу.

***Слухач, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:
знати:***

основні поняття та зміст інформаційної політики та інформаційної безпеки; основні положення інформаційної політики, інформаційної безпеки та кібернетичної безпеки; основні принципи інформаційних відносин; основні принципи, напрями, механізми формування та реалізації державної інформаційної політики України; основні аспекти зарубіжного досвіду регулювання інформаційної сфери; основні принципи взаємодії керівника організації із засобами масової інформації; основні принципи і методи комунікативної взаємодії структур ДПСУ з громадськістю; основи теорії інформаційної боротьби; основи безпеки інформаційних ресурсів; стандарти менеджменту інформаційної безпеки та їх основні положення; основні поняття та зміст інформаційно-психологічного протиборства; основи теорії інформаційно-психологічної боротьби;

бути спроможним:

приймати управлінські рішення, використовуючи форми і методи добору й аналізу відповідної інформації щодо розв'язувати ситуаційні проблеми, які виникають в органах охорони державного кордону, у межах своєї компетенції; застосовувати комунікативні та інформаційні технології у процесі підготовки, прийняття і впровадження управлінських рішень; організувати громадську підтримку управлінських рішень шляхом участі у брифінгах, прес-конференціях, інших заходах для оприлюднення прийнятих рішень, їх донесення до широкого загалу; здійснювати належне інформування громадськості про діяльність ДПСУ шляхом постійного зв'язку із засобами масової інформації; практично використовувати нормативно-правові документи, що регулюють здійснення державної інформаційної політики в Україні; визначати основні напрями забезпечення безпеки

інформації та інформаційних ресурсів; застосовувати загальні методи забезпечення інформаційної безпеки України; визначати основні функції системи забезпечення інформаційної безпеки України; формувати основні елементи організаційної основи системи забезпечення інформаційної безпеки України; розробляти основні положення політики забезпечення інформаційної безпеки України; забезпечувати інформаційно-психологічну складову інформаційної безпеки.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення слухачами наступних програмних результатів навчання:

розробляти та організовувати опрацювання проектів міжнародних договорів, законів України, постанов, програм, концепцій, стратегій, а також пропозицій до них з питань, що належать до компетенції ДПСУ на основі законодавчої техніки, методології системного аналізу та правил правотворчого процесу;

розробляти та організовувати опрацювання нормативних документів (щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні), які відносяться до управлінських функцій центрального органу виконавчої влади та територіальних органів, що реалізують державну політику у сфері охорони державного кордону;

готувати та організовувати опрацювання інформаційно-аналітичних матеріалів, доповідей та інших службових документів відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів та на підставі аналізу статистичних даних щодо діяльності і розвитку ДПСУ, реалізації державної політики у сфері охорони державного кордону;

управляти процесами реалізації державної політики у сфері охорони державного кордону на міжнародному, регіональному, національному та місцевому рівнях, дотримуючись вимог чинного законодавства та враховуючи національні інтереси;

приймати рішення та здійснювати управління органами (структурними підрозділами) ДПСУ в умовах загострення воєнно-політичної обстановки;

формувати та підтримувати ефективну взаємодію з органами виконавчої влади, громадськістю, державними і недержавними інституціями, військовими формуваннями та правоохоронними органами в інтересах захисту державного кордону, використовуючи сучасні технології (інформаційні, комунікативні, управління конфліктами тощо);

уміти представляти ДПСУ на міжнародному, регіональному та національному рівнях, а також презентувати для широкого загалу результати її діяльності.

Для досягнення програмних результатів навчання з навчальної дисципліни слухач повинен:

- 1. Знати** зміст вимог нормативно-правових актів з питань інформаційної політики, інформаційної безпеки, кібернетичної безпеки.
- 2. Розуміти** шляхи уникнення конфлікту із засобами масової інформації.
- 3. Застосовувати** методи і засоби забезпечення інформаційної безпеки.
- 4. Аналізувати** умови, які впливають на ефективність комунікативної взаємодії структур ДПСУ з громадськістю.
- 5. Синтезувати** зв'язок із громадськістю з метою підтримки управлінських рішень шляхом участі у брифінгах, прес-конференціях, інших заходах для оприлюднення прийнятих рішень, їх донесення до широкого загалу.
- 6. Оцінювати** рівень інформаційної безпеки держави.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Навчальний процес побудований таким чином: лекції – 30 годин, практичних занять – 6 годин, групові вправи (комплексна оперативно-стратегічна задача) – 12 годин, індивідуальна робота – 48 годин, самостійна робота – 50 годин, підсумковий контроль – 4 години, разом – 150 годин.

Форми (методи) навчання: лекції (з використанням методів проблемного і дослідницького навчання та візуалізації), практична робота, групові вправи в рамках оперативно-стратегічної задачі, самостійна робота.

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, написання рефератів, захист практичних робіт, підготовка документів (їх складових) та пропозицій на групових вправах, підсумковий контрольний захід. Види семестрового контролю: диференційований залік.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1. Концептуальні основи інформаційної політики.

Перелік питань, що стосуються теми і вивчаються під час аудиторних занять.

Державна інформаційна політика. Принципи інформаційних відносин. Інформаційна політика: сутність, напрями, види. Державна інформаційна політика України та шляхи її вдосконалення. Центральні органи державної виконавчої влади України в галузі інформації. Інформаційна політика зарубіжних країн.

Тема № 2. Стратегічні комунікації.

Перелік питань, що стосуються теми і вивчаються під час аудиторних занять.

Сутність та зміст стратегічних комунікацій. Поняття стратегічних комунікацій. Основні компоненти стратегічних комунікацій за стандартами НАТО. Завдання національної системи стратегічних комунікацій. Стратегічні комунікації як інформаційний інструмент захисту та реалізації інтересів держави. Засоби масової інформації. Основні принципи взаємодії із засобами масової інформації. Планування роботи зі ЗМІ. Вирішення конфліктних ситуацій зі ЗМІ. Робота керівника організації із засобами масової інформації. Підготовка та участь керівника вищої ланки до прямого ефіру. Основні правила при наданні коментаря для сюжету в теленовинах. Підготовка керівника організації до проведення прес-конференції.

Тема № 3. Інформаційна безпека.

Перелік питань, що стосуються теми і вивчаються під час аудиторних занять.

Суспільно-психологічна характеристика інформаційного простору. Когнітивні підходи до аналізу інформаційного простору. Особливості захоплення і захисту інформаційного простору. Інформаційно-комунікативні процеси в сучасних суспільствах. Державне управління в умовах інформаційного суспільства. Стратегічні, інформаційні і віртуальні потоки. Стратегічні і тактичні, інформаційні та віртуальні потоки. Інформаційне протиборство і національна безпека. Інформаційне протиборство та операції національної безпеки. Пропаганда та комунікативні складники інформаційно-психологічної боротьби. Інформаційні та віртуальні потоки в соціосистемах. Підготовка спеціалістів у сфері інформаційного протиборства на пострадянському просторі. Інформаційне протиборство: сучасність. Росія і Україна у співставленні їх комунікативних пропагандистських можливостей. Особливості пропагандистських механізмів з двох боків російсько-українського конфлікту.

Тема № 4. Основи кібернетичної безпеки.

Перелік питань, що стосуються теми і вивчаються під час аудиторних занять.

Основні засади забезпечення кібербезпеки України. Національна система кібербезпеки, її структура та функціонування. Кіберпростір, кібербезпека та кібертероризм: поняття і визначення. Інформаційні системи, як об'єкти інформаційної безпеки. Інформаційні технології та проблеми їхньої безпеки. Основи безпеки інформаційних ресурсів. Критерії безпеки інформаційних технологій. Захист державних інформаційних ресурсів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Оцінювання знань, вмінь та навичок слухачів здійснюється за методикою, визначеною «Положенням про оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Національній академії ДПСУ України».

Курс передбачає аудиторні заняття, індивідуальну роботу і роботу у складі групи, а також самостійне вивчення матеріалу з використанням консультації викладача.

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни.

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу.

Під час навчання не допустимо порушення академічної доброчесності.